



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 239/05-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Alexandra Bröstla a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti O. L., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. J. Č, K., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97, za účasti Okresného súdu Košice II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo O. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. O. L. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II j e p o v i n n ý uhradiť O. L. trovy právneho zastúpenia v sume 3 977 Sk (slovom tritisícdeväťstosedemdesiatsedem slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. J. Č., K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 239/05 zo 4. októbra 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť O. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97.

Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 1252/05, Spr. 1258/05 z 21. októbra 2005 doručenom ústavnému súdu 26. októbra 2005 uviedol:

„Keďže vyjadrenie k sťažnosti na prietahy v danej veci som už Ústavnému súdu SR zasielal dňa 26. 10. 2004, v prílohe Vám zasielam rovnopis uvedeného stanoviska, v ktorom je obsiahnutá aj chronológia vo veci vykonaných procesných úkonov.

V danom konaní bolo podaných viacero ústavných sťažností, preto som ďalšie vyjadrenia zasielal Vášmu súdu v dňoch 27. 1. 2005, 15. 3. 2005, 16. 3. 2005, 30. 3. 2005, 25. 5. 2005, 12. 8. 2005, (...)“

Vo vyjadrení z 26. októbra 2004, ktoré sa v celom rozsahu týka aj prerokovávanej sťažnosti a v ktorom k štádiu súdneho sporu, ktoré nasledovalo po pripustení vstupu sťažovateľa do konania ako žalovaného v 13. rade, okrem iného okresný súd uviedol, že:

„ - predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný už s ohľadom na jeho predmet a nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania.

- chronológia procesných úkonov:

- (...) dňa 8. 2. 1999 bolo pojednávanie, určené na 18. 3. 1999, preročené na 8. 3. 1999 a tiež bolo vypracované uznesenie o pripustení účastníkov do konania na strane žalovaných v 6. až 53. rade.*
- na pojednávaní, konanom dňa 8. 3. 1999, bol vyhlásený rozsudok.*
- proti rozsudku podal odvolanie žalobca dňa 28. 4. 1999 a toto bolo dňa 12. 5. 1999 doručované na vyjadrenie žalovaným.*
- dňa 14. 6. 1999 podal žalobca návrh proti dvom žalovaným na vydanie predbežného opatrenia, o ktorom konajúca sudkyňa rozhodla dňa 13. 7. 1999. Aj proti tomuto uzneseniu podal žalobca dňa 3. 8. 1999 odvolanie.*
- v dôsledku podaných odvolaní bol spis dňa 18. 10. 1999 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, odkiaľ bol vrátený tunajšiemu súdu dňa 4. 5. 2001 s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok zrušený a v rozsahu zrušenia vec vrátená na ďalšie konanie.*
- dňa 4. 3. 2002 bol daný pokyn pre doručenie rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach účastníkom konania a zároveň bola vypracovaná výzva pre žalobcu v zmysle zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Košiciach.*

- dňa 10. 5. 2002 bolo doručené podanie žalobcu, ktoré bolo 30. 7. 2002 doručované žalovaným.
- dňa 10. 3. 2003 bol určený termín pojednávania na deň 9. 4. 2003; uvedené pojednávanie bolo z dôvodu práceneschopnosti konajúcej sudkyne odročené na neurčito.
- dňa 3. 11. 2003 JUDr. V. K., ktorá vo veci konala, nastúpila na materskú dovolenku, preto boli všetky nevybavené veci z jej súdneho oddelenia prevedené do súdneho oddelenia sudkyne JUDr. J. M., ktorá dňa 21. 10. 2004 dala pokyn pre zisťovanie adries trvalých pobytov tých účastníkov, u ktorých predchádzajúce doručovania boli bez pozitívneho výsledku.

- keďže podľa správy poštového doručovateľa zo zásielok, nachádzajúcich sa v spise, niektorí žalovaní zomreli, po overení tohto údaja Registrom obyvateľov v Banskej Bystrici je pravdepodobné, že bude existovať dôvod na prerušenie konania podľa § 107 Občianskeho súdneho poriadku.

- zo spisu neboli zistené prietahy spôsobené sťažovateľkou.

- vzhľadom na vyššie uvedenú chronológiu vo veci vykonaných úkonov je nutné pripustiť, že v danom konaní k určitým prietahom došlo.

- posúdenie zbytočnosti vzniknutých prietahov ponechávam na zváženie ústavnému súdu; z môjho pohľadu by bolo možné prietahy považovať za zbytočné len v tom prípade, ak by na tunajšom súde boli vytvorené také podmienky, ktoré by sudcom umožňovali aspoň pri vynaložení maximálneho úsilia, ktoré od nich možno požadovať, konať a rozhodovať vo všetkých pridelených veciach plynulo. “

V závere vyjadrenia z 21. októbra 2005 okresný súd označil tieto úkony okresného súdu vykonané v roku 2005:

„- dňa 26. 1. 2005 bol daný pokyn pre zisťovanie dedičov po zomrelých účastníkoch konania.

- dňa 7. 4. 2005 bol urobený dotaz na dedičskú kanceláriu Okresného súdu Košice I ohľadom zisťovania dedičov po nebohom Š. S. “

Obdobné procesné úkony, ktoré označil okresný súd vo vyjadrení, zistil aj ústavný súd z obsahu spisu okresného súdu.

Navyše, ústavný súd zistil, že žalobca 30. júna 1997 doručil okresnému súdu rozšírenie žalobného návrhu o žalovaných v 3. až 5. rade a 29. septembra 1998 rozšírenie žalobného návrhu o žalovaných v 6. až 53. rade.

Podaním doručeným ústavnému súdu 3. novembra 2005 sa právny zástupca sťažovateľa vyjadril k stanovisku okresného súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza, že:

«Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 1252/05, Spr. 1258/05 v zásade len uvádza, že v danom konaní bolo podaných viacero ústavných sťažností. V ďalšom v tejto súvislosti iba v celom rozsahu poukazuje na jeho vyjadrenie k sťažnosti na prietahy v konaní v danej veci sp. zn. Spr. 1507/04 z 26. októbra 2004, v ktorom je obsiahnutá aj chronológia vo veci okresným súdom vykonaných procesných úkonov. Z tohto dôvodu sa zameriam predovšetkým na toto vyjadrenie.

Predseda okresného súdu uvádza, že „predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný už s ohľadom na jeho predmet a nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania“. S takýmto jeho hodnotením sporu sa zásadne nemôžem stotožniť, nesúhlasím s ním, pretože ho považujem za účelové. Mám za to, že objektívne neexistuje taká okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver takej skutkovej (faktickej) zložitosti posudzovanej veci, tak ako ju posudzuje predseda okresného súdu, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť jej doterajší priebeh, no najmä dĺžku konania.

Hoci faktickú zložitost' veci je niekedy rozumné predpokladať (vzhľadom na počet a druh nehnuteľností, o ktoré ide, počet účastníkov konania, aj keď sa nazdávam, že v tomto prípade nejde v plnom rozsahu práve o takúto situáciu), zodpovedajúcou prípravou samotného pojednávania, ako aj uplatnením § 43 Občianskeho súdneho poriadku táto môže, ale nemusí predstavovať výraznejšie predĺženie konania. Som toho názoru, že okresný súd si pojednávania nepripravil zodpovedne a nevyužil dôsledne ust. § 43 OSP pred tým, ako vo veci určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam meritórne rozsudkom

rozhodol. Ako dôkaz uvádzam na inom mieste aj to, že odvolací súd vytkol okresnému súdu, že sa dopustil viacerých procesných pochybení, ďalej že si nevyjasnil, čo je vlastne predmetom konania. Zákonitým dôsledkom takéhoto konania okresného súdu bolo zrušenie rozsudku odvolacím súdom a v rozsahu zrušenia jeho vrátenie okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ sa teda od 4. mája 2001 v dôsledku nie riadnej činnosti okresného súdu ocitol v procesnom postavení žalovaného časovo o dva roky späť, „vo februári 1999“. Pri takejto (ne)činnosti a postupe okresného súdu v danej veci časový horizont právoplatného skončenia konania si netrúfam predpokladať ani v hrubých rysoch. Aj keď verím, že okresný súd bude rešpektovať nálezy ústavného súdu týkajúce sa daného, sťažovateľom napádaného konania, v ktorých ústavný súd prikázal Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/1997 konať bez zbytočných prieťahov.

Pre úplnosť dodávam, že vychádzajúc aj z mojej doterajšej praxe, takéto konania (o určenie vlastníctva, najmä k nehnuteľnostiam) nie sú ničím neobvyklým v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a predstavujú stabilnú a dosť frekventovanú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Mám za to, že skutková zložitosť, resp. náročnosť veci, tak ako ju hodnotí predseda okresného súdu, nemala mať v posudzovanom prípade vplyv na vznik zbytočných prieťahov v konaní. Súhlasím len s tvrdením predsedu okresného súdu, že na strane žalovaných je vysoký počet účastníkov daného konania, z ktorých niektorí v priebehu konania zomreli alebo zmenili trvalé bydlisko, čo sčasti mohlo objektívne nepriaznivo ovplyvniť dĺžku posudzovaného konania. Ale ani to ani skutková náročnosť danej veci, ako ju hodnotí predseda okresného súdu a ak ju takto posúdi aj ústavný súd, však nemôže podľa môjho názoru ospravedlniť doterajšiu dĺžku napádaného konania.

Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci, mám za to, že ani po právnej stránke nejde o vec komplikovanú a zložitú, a to i s prihliadnutím na to, že vo veci už vyslovil názor nadriadený súd. Právna zložitosť sporu nezavahuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní, ako je to aj v tomto prípade, zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nedokonalým poznaním obsahu samotnej podstaty veci, odbornou nepripravenosťou na pojednávanie (poznámam, že odvolací Krajský súd v Košiciach v uznesení vytkol súdu prvého stupňa, že si nevyjasnil, čo je vlastne predmetom konania), neodborným využitím času určeného

na pojednávanie, neodborným vedením jednotlivých pojednávaní a nariaďovaním dokazovania bez náležitého zistenia procesne významných skutočností pre toto dokazovanie.

Čo sa týka chronológie procesných úkonov, uvedených vo vyjadreniach predsedu okresného súdu, v zásade sa s ňou stotožňujem. Aj táto však len dokazuje, že od 4. mája 2001 okresný súd vo veci nekonal riadne a rýchlo, ale pomaly a zdĺhavo so zbytočnými prietahmi, keď v obdobiach označených v sťažnosti nekonal vôbec, bol nečinný alebo jednotlivé procesné úkony vykonal vo veľkých časových odstupoch.

Ak niektorí z odporcov zomreli skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, alebo sa dodatočne zistí, že niektorí z odporcov nie sú v konaní pasívne legitimovaní, súd postupuje zo zákona podľa § 107 O. s. p. Mám za to, že k tomuto mi neprislúcha sa vyjadrovať.

Aj ja sa domnievam, že sťažovateľ svojím správaním neprispel k prietahom v konaní. Sťažovateľ podal prostredníctvom právneho zástupcu ešte 17. augusta 2005 sťažnosť na prietahy v konaní okresného súdu, čím dal najavo svoju nespokojnosť s rýchlosťou priebehu predmetného konania. Jeho sťažnosť však neviedla k náprave. Naopak, okresný súd od apríla 2003 dodnes ani len nevytýčil ďalší termín pojednávania vo veci samej.

Okresný súd vzhľadom na vyššie uvedené chronológiu vo veci vykonaných úkonov priznal určité prietahy v danom konaní, som ale toho názoru, že došlo k zbytočným prietahom v konaní.

Nesúhlasím a nemôžem akceptovať podľa môjho názoru ďalšie účelové vyjadrenie predsedu okresného súdu, že z jeho pohľadu by bolo možné prietahy považovať za zbytočné len v tom prípade, ak by na tunajšom súde boli vytvorené také podmienky, ktoré by sudcom umožňovali aspoň pri vynaložení maximálneho úsilia, ktoré možno od nich požadovať, konať a rozhodovať vo všetkých pridelených veciach plynulo. V tejto súvislosti chcem podotknúť aj to, že predseda okresného súdu vo svojich odpovediach na sťažnosti iných sťažovateľov na prietahy v konaní v tej istej veci uvádzal, že vzniknuté prietahy v konaní boli spôsobené predovšetkým objektívnymi dôvodmi, a to zmenou zákonnej sudkyne v danom konaní po nástupe JUDr. V. K., ktorá vo veci konala, na materskú dovolenku, ako aj enormnou zaťaženosťou oboch vo veci konajúcich sudkýň.

Ani týmito argumentmi okresného súdu nie je možné odôvodniť a ospravedlniť zbytočné prietahy v konaní.

Nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, že sa za tým účelom Okresným súdom Košice II prijali včas adekvátne opatrenia.

Okresný súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide práve o takýto prípad.

A, vychádzajúc z ustálenej judikatúry ústavného súdu, je vecou štátu a organizácie práce súdov, aby za situácie, keď tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k prietahom v konaní. Uplatnenie práva sťažovateľa - účastníka konania pred všeobecným súdom na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nemôže byť zmarené len preto, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, na ktorom sa sťažovateľ domáha odstránenia stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza a v konečnom dôsledku to nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé a zdlhavé konanie, ako je to v prípade sťažovateľa, spôsobujúce zbytočné prietahy v konaní.

Taktiež zmena v osobe konajúcej sudkyne, ktorú predseda okresného súdu označil za objektívny dôvod nečinnosti súdu a tým vzniknutých prietahov v konaní (tak ako iné organizačné či technické problémy súdnictva) nesmie ísť na ťarchu účastníka konania.

Napokon poznamenávam, že napádané konanie pred okresným súdom trvá ako také od februára 1997, pričom sťažovateľ je jeho účastníkom od 8. februára 1999, čo možno už len na základe tejto skutočnosti považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Takáto zdlhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

Po preskúmaní postupu okresného súdu vo veci sp. zn. 29 C 34/97 podľa týchto kritérií ústavný súd dospel k záverom (pokiaľ ide o posúdenie vzniku zbytočných priet'ahov), ktoré sú zásadne rovnaké ako vo veciach, o ktorých ústavný súd rozhodol napríklad v konaniach vedených pod sp. zn. I. ÚS 199/04, II. ÚS 300/04 alebo sp. zn. IV. ÚS 110/05, III. ÚS 46/05, II. ÚS 48/05, II. ÚS 173/05.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je občianskoprávne konanie (rozhodovanie o nároku na určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam), ktoré sa začalo 11. februára 1997, teda pred viac ako siedmimi rokmi, a k dnešnému dňu nie je právoplatne skončené. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť vecí, ústavný súd sa čiastočne stotožňuje s názorom okresného súdu, že predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný s poukazom na *„nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania“*. Aj keď z právneho hľadiska spor *„o určenie vlastníctva“* tvorí súčasť štandardnej rozhodovacej agendy okresných súdov, z faktického hľadiska je potrebné akceptovať, že náročnosť konania od februára 1999 ovplyvnili veľký

počet žalovaných (53), ako aj zmeny v osobách žalovaných, ku ktorým došlo v dôsledku úmrtia niektorých žalovaných v priebehu konania. Táto skutočnosť vyžadovala od okresného súdu, aby počas konania upresňoval ich okruh a zisťoval stav dedičských konaní, čo objektívne mohlo ovplyvňovať spomalenie konania. Žiadna skutková náročnosť však podľa názoru ústavného súdu nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku tohto konania.

Na dĺžku konania mali vplyv aj právne úkony žalobcu počas konania, ktorý aktívne využíval procesné práva podľa Občianskeho súdneho poriadku (odvolanie proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia, odvolanie proti rozsudku okresného súdu, ktorým bola jeho žaloba zamietnutá, a návrh na vylúčenie zákonnej sudkyne). V dôsledku týchto právnych úkonov žalobcu došlo k predĺženiu konania [keď o opravných prostriedkoch odporcov dvakrát rozhodoval Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“)], čo však nemožno pripísať na vrub okresnému súdu ani sťažovateľovi.

2. Ďalším kritériom pri vyhodnocovaní, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným preťahom, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania. Ústavný súd z obsahu spisu dospel k záveru, že sťažovateľ svojím správaním nezapríčinil žiadne preťahy a ani spomalenie priebehu konania okresného súdu.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Činnosť okresného súdu ústavný súd hodnotil iba od obdobia, keď sa sťažovateľ stal účastníkom konania, t. j. od 8. februára 1999.

Podľa názoru ústavného súdu došlo k zbytočným preťahom v činnosti okresného súdu od 4. mája 2001, keď okresný súd mal doručovať uznesenie krajského súdu sp. zn. 13 Co 364/99 z 19. februára 2001 dotknutým účastníkom konania, pričom tak urobil až 4. marca 2002, keď súčasne vyzval žalobcu na vykonanie úkonov v zmysle označeného

uznesenia krajského súdu (nečinnosť v trvaní 10 mesiacov). Okresný súd bol ďalej nečinný od 9. apríla 2003, keď odročil pojednávanie na neurčito, do 21. októbra 2004, keď zisťoval pobyt žalovaných (nečinnosť viac ako 18 mesiacov). Ústavný súd tiež konštatuje, že nezistil žiadne prekážky, ktoré by bránili tomu, aby uvedené procesné úkony okresného súdu nemohli byť vykonané skôr, a to aj vzhľadom na dovtedajší priebeh konania. Od februára 2005 do októbra 2005 okresný súd v zásade žiadne procesné úkony vo veci neurobil, je však potrebné uviesť, že okresný súd v súvislosti so sťažnosťami ďalších žalovaných doručenými ústavnému súdu vo veci namietania zbytočných prietahov v konaní sa opakovane vyjadroval k týmto sťažnostiam a predkladal spis ústavnému súdu. Táto skutočnosť však nemôže byť ospravedlnením nečinnosti okresného súdu v namietanom konaní v období pred februárom 2005.

Činnosť okresného súdu bola tiež neefektívna a nesústredená. Aj keď okresný súd dvakrát rozhodol o návrhu žalobcu na vydanie predbežného opatrenia a raz rozhodol vo veci samej, nemožno prehliadnuť skutočnosť, že pri odstraňovaní nedostatkov žalobného návrhu (petitu) nepostupoval dôsledne podľa § 43 ods. 1 a § 79 ods. 1 OSP, v dôsledku čoho bolo jeho rozhodnutie uznesením krajského súdu sp. zn. 13 Co 364/99 z 19. februára 2001 zrušené.

Navyše, žalobca podaním z 9. mája 2002 upresnil okruh žalovaných, rozšíril žalobný návrh a žiadal, aby okresný súd tieto zmeny pripustil. Okresný súd o tomto návrhu žalobcu doteraz nerozhodol.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v tom, že nemá „vytvorené také podmienky, ktoré by sudcom umožňovali aspoň pri vynaložení maximálneho úsilia, ktoré od nich možno požadovať, konať a rozhodovať vo všetkých pridelených veciach plynulo“, ústavný súd neakceptoval.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Pretrvávajúci vysoký nápad vecí

a v tejto súvislosti nedostatok sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali alebo znižovali zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietáhov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu sťažovateľom označených práv.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 30 000 Sk, čo zdôvodňoval tým, že od februára 1999 žije „... v pretrvávajúcom

pocite a stave neprijemnosti, nervozity, bezmocnosti, krivdy, úzkosti, poníženosti a neistoty vyplývajúcej z predlžovania súdneho konania, ktoré nie je doteraz právoplatne skončené“.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/97, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 30 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. Č. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby, každý v sume 2 501 Sk (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie s'ťažnosti a jej podanie a podanie vyjadrenia z 3. novembra 2005) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 279/2005 Z. z. (ďalej len „vyhláška“) a 3 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za tri úkony právnych služieb) predstavuje spolu sumu 7 953 Sk. Vzhľadom na to, že právny zástupca zastupoval v konaní pred ústavným súdom vo viacerých samostatných s'ťažnostiach takmer všetkých žalovaných ako s'ťažovateľov (napr. I. ÚS 199/04, IV. ÚS 300/04, I. ÚS 80/05, IV. ÚS 110/05), čo v podstatnej miere znížilo nároky tak na prípravu zastupovania, spísanie s'ťažnosti, ako aj

podanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu, ústavný súd znížil takto vypočítanú odmenu za poskytovanie právnych služieb o jednu polovicu, t. j. na 3 977 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. novembra 2005